

Politické stanovisko CIVINETu Česká a Slovenská republika za rok 2016

Sít CIVINET Česká a Slovenská republika v květnu 2016 sepsala toto politické stanovisko. To bude předáno v anglické verzi zástupcům Evropské komise a dalších evropských CIVINETů, dále ministerstvům dopravy v ČR a SR, dalším dotčeným ministerstvům, příslušným sdružením samosprávy a krajské správy (SMO ČR, AKČR), případně dalším relevantním úřadům.

My, političtí zástupci CIVINETu Česká a Slovenská republika, jsme připravili toto prohlášení, které předkládáme k projednání dotčeným subjektům na úrovni EU, České i Slovenské republiky.

- (1) Situace českých a slovenských měst v plánování mobility není snadná, zvláště pokud je základní snahou integrace několika sektorů, které mají samy o sobě požadavky na prostor, rozpočet, lidské zdroje apod. Integrované plánování vyžaduje maximální součinnost různých úřadů a sektorů a z pohledu udržitelnosti je nezbytné. Z tohoto důvodu chceme upozornit na **nutnost koordinace s krajskou i státní úrovní**, ať už na úrovni souvisejících politik nebo konkrétních aktivit. Nezbytná je především harmonizace podmínek pro jednotlivá opatření v oblasti udržitelné mobility: např. nutnost sjednotit podmínky pro cyklistiku mezi kraji a zajistit větší součinnost a vstřícnost Dopravní policie v regionech. Vyzýváme města, obce, krajskou správu, MD ČR i MV ČR k zahájení harmonizace na úrovni normativní i realizační.
- (2) S tím souvisí také rozpočtové zabezpečení aktivit a opatření spojených s udržitelnou mobilitou ve městech. Spolupráce místní, krajské a státní úrovně musí být založena také na adekvátním **spolufinancování udržitelného dopravního systému**, založeného na dopravních módech přátelštějších k životnímu prostředí (veřejná, cyklistická a pěší doprava). Páteřním druhem dopravy pro středně velká a velká města je bezpochyby hromadná doprava, která generuje miliony udržitelných cest v našich městech. **Kontinuita financování** pro budování i údržbu sítí MHD, cyklistické i pěší infrastruktury je základem. Apelujeme tedy na efektivní a další využívání evropských i tuzemských finančních prostředků na projekty spojené s udržitelnými druhy dopravy. Případně i na **zřízení speciálního fondu** pro realizaci projektů udržitelné mobility ve městech, ideálně s využitím sdíleného financování z evropských zdrojů, z prostředků rezortů – dopravy, místního rozvoje a životního prostředí a dalších relevantních sektorů.
- (3) Nejucelenějším dokumentem pro udržitelnou mobilitu ve městech je SUMP, plán udržitelné městské mobility, kterým mohou města přispět k rozvoji kvalitního dopravního systému s důrazem na zmírnění dopadů z dopravy na životní prostředí. Jako zástupci vedení měst konstatujeme, že je nezbytné jejich zpracování a realizaci podpořit přiměřenou **mezirezortní akcí**, kdy budou připraveny aktivity z rezortu dopravy, životního prostředí a místního rozvoje. Tato potřeba vzniká zejména u větších a středně velkých měst (zpracování obecně doporučeno pro města nad 50 tis. obyv.), kdy je potřeba harmonizovat postupy územního a dopravního plánování atd. Navrhujeme tedy vznik **mezirezortní pracovní skupiny** pro koordinaci SUMP na české straně, složené ze zástupců dotčených českých ministerstev, SMO ČR a CIVINET ČR a SR (případně v doplněném složení dle potřeby).

- (4) S efektivním plánováním a udržitelností dopravy souvisí také **využívání uličního a dopravního prostoru**, které by se mělo řídit zásadami směřujícími k multimodalitě, úspornosti a estetice. Cílem by tedy mělo být budování silniční infrastruktury s ohledem na omezený městský prostor, s požadavky na kvalitu městského prostředí a regulaci automobilového provozu v širších centrech měst. Zde upozorňujeme na dobrou praxi dopravně zklidněných a cyklistických měst, která lépe hospodaří se svým prostorem a mají lepší kvalitu života i atmosféru. Naším cílem je zajistit **soulad plánovacích norem** v duchu, který přispěje k udržitelné dopravní politice měst a udržitelnému využívání městského prostoru (např. parkovací normy, stavební zákon, zpoplatnění místních komunikací) a konceptu kompaktního města krátkých vzdáleností, příznivého i pro pěší a cyklisty.
- (5) Pro kvalitní plánování je třeba dobře znát současný stav mobility a mít **kvalitní a objektivní data ke všem druhům dopravy** z pohledu infrastruktury i dělby přepravní práce (a to včetně pěší i cyklistické dopravy a celkově intermodality). Tímto dáváme podnět k vytvoření **“národního observatoře mobility”**, která bude monitorovat stav a dopad mobility v našich městech na celonárodní úrovni v České i Slovenské republice. Data budou užitečná i pro národní dopravní model a porovnání stavu na národní úrovni. Navrhujeme vertikální **sdílení rozpočtů (město-kraj-stát) pro sběr kvalitních dat na místní úrovni**, která budou využita i pro datovou základnu na státní úrovni.
- (6) Plány udržitelné městské mobility si kladou za cíl dopravně plánovat a “renovovat” města na místa, kde lidé chtějí žít, vychovávat děti, pracovat, užívat volného času; kam se těší při návratu ze svých cest nebo kde plánují svůj pobyt. Naše města dnes čelí několika výzvám. Jednou z výzev je **dobrá koordinace na úrovni úřadů** a další, neméně důležitou, je **zapojení obyvatel i odborné veřejnosti do procesu plánování**. Vzhledem k tomu, že doprava se dotýká úplně všech a je politicky citlivým tématem, přejeme si navázat na dobrou praxi, která se osvědčila v rámci ČR i jiných zemí a využívat za tímto účelem mj. existující aktivní skupiny (MA 21 apod.) a zajistit vyváženost všech zájmových skupin v našich městech. Klíčem je transparentní proces a sada realistických aktivit, které budou kloubit plnění několika cílů SUMPu.
- (7) Z dosavadní praxe jsme přesvědčeni, že ani evropské ani státní sektorové politiky se dosud nezabývaly dostatečně **přínosy hromadné dopravy, chůze, jízdy na kole a dalších měkkých opatření, jako je např. car-sharing**. Některá města integraci nebo kombinace těchto opatření do svých strategií již zahrnula, jiná se jimi zabývají jen v malé míře. Výměna informací o udržitelných druzích dopravy a měkkých opatřeních může významně pomoci jak pokročilým městům, tak i těm, která zatím měkkým opatřením nevěnovala dostatečnou pozornost. Proto žádáme naše ministerstva i Evropskou komisi, aby v připravovaných politikách a **programech financování** přikládala těmto opatřením patřičnou váhu. Kvalitní plánovací, legislativní i finanční nástroje umožní městům řešit svoji dopravní, územní i environmentální situaci udržitelným směrem.